

Kerstvertelling

Toen Clari die morgen wakker werd, voelde ze dat ze op haar rug geslapen had; de vingers lagen gekromd op het laken. Ze veegde langs haar voorhoofd alsof ze daarmee de laatste gedachte aan een angstige droom wilde verbannen. Ze richtte zich half op en keek over Johans hoofd heen naar de wakker.

Half zes.

Door de ramen zag ze een lichte nevel boven de bomen en huizendaken. Terwijl ze even weer de ogen sloot bedacht ze, dat ze drie keer achter elkaar gedroomd moest hebben... Gek, ze zeggen weleens, dat dromen heel kort duren! Je zou het niet denken... Die laatste droom... dat auto-ongeluk... Zij zat tussen mensen aan een tafeltje op een caféterras. Op het Bagijnhof, waar in werkelijkheid geen restaurant te bekennen is. Het jongetje hoorde bij haar..... wie was het toch? Zij probeerde zich zijn gezicht te herinneren, maar zij kon het niet voor zich halen. Het ventje had een blauw broekje aan, zo'n gewoon katoenen sportbroekje... en toen... en toen... die auto's tegen elkaar op en geen spoor meer van het kind... het had bij haar gehoord. Daarna de stemmen om haar heen. Juist voor het wakker worden kreeg ze het gevoel, dat iemand hebben moet, die flauwvalt.

Vreemde droom. Het kwam natuurlijk omdat ze op haar rug geslapen had. Maar toch... kom, ze zou proberen nog wat te slapen, 't was nog lang geen tijd om op te staan.

Later, onder het aankleden, wilde ze haar droom aan Johan vertellen, maar hij wilde haar helemaal niet meer in de gedachte komen. Ach, wat gaf het ook eigenlijk! Johan luisterde gewoonlijk maar half naar wat hij noemde „die fantastische verhalen”; hij was veel te nuchter voor zoiets.

De nevel was opgetrokken en de zon scheen in de kamer. Het was een zeldzaam mooie zomer dit jaar, de vacatiegangers hadden niet te klagen. Geen wonder, dat de treinen van de vroege morgen tot de late avond volgepropt waren met mensen en bagage.

Zij hadden er geen last van gehad. Johan had dit jaar vroeg vakantie genomen en ze waren op de fiets naar de plassen gereden, waar ze twee weken lang in een zeilboot rondgedobberd hadden. Gezond en bruinegebrand waren ze thuis gekomen, want behalve een enkele regenmiddag hadden ze stralend weer gehad.

„O ja, vanmiddag komt Annemarie met de jongens!” herinnerde zich Johan opeens, terwijl hij zijn scheerkwast bij de vaste wastafel stond uit te spoelen.

„Allicht blijft er een van de boys een weekje hier,” veronderstelde Clari, „wie zullen we nemen?”

„Ja hoor es kind, dat moet jij maar weten! Ik vind het allang best. Neem ze voor mijn part allebei.”

„Hü, Annemarie zal je aan zien komen! En zij

zeker samen naar huis! Nee, dan ken je haar niet! Ik wed, dat ze een week voor één van haar knapen lang genoeg vindt.”

Annemarie met haar „knapen” belde aan, toen ze nauwelijks ontbeten hadden. Vrolijk en luidruchtig stapte ze binnen met een: „Ton komt zó, hoor, hij moest even sigaretten halen op de nieuwe bon!”

Er volgde een uitbundige begroeting; het stille huis van Clari en Johan was als met één toverslag in een bijenkorf veranderd. De jongens liepen in en uit, lieten zich langs de leuning van de trap glijden, oefenden zich in het hoogspringen („Ach, ze zijn thuis geen trap gewend!” zei Anne vergeleekend) en draafden de keuken door, de tuin in en terug. Hun stemmen schalden door de kamers en daar tussendoor klonk af en toe de vermanende stem van moeder, als ze het al te bont maakten.

Clari sprak zichzelf moed in. Als ze weer weg waren zou ze alles wel een extra beurt geven!

De mannen sleepten tuinstoelen over het terras en begonnen een diepzinnig gesprek, zoals mannen gewoonlijk doen na gewichtige politieke gebeurtenissen, in dit geval: Indonesië.

Annemarie begon op fluisterende toon haar zuster allerlei hartsgeheimen te openbaren over haarzelf en de andere familieleden. Als je elkaar ook in zo lang niet gezien hebt! Ze begon met: „'t Was vol in de trein, meid! nee, verschrikkelijk!” en eindigde in bijna onhoorbaar gefluister, onderbroken door luidruchtige vermaningen aan Jim en Koos, die om hen heen draaiden.

„Er is hier geeneens een kruiwagentje,” mopperde Jim, maar Koos, ouder en wijzer, wees terecht: „Ach jô, d'r zijn hier immers geen kinderen!” En toen Jim hem met zijn wijd-blauwe ogen aanstaarde: „Tante Clari hep toch geen wiechie! Hoe kan ter dan een kindje kome!”

Jim stooft op zijn tante af: „Tante, koop ie es een wiechie, dan komter bij jou ook een kindje... en een kruiwagen!” Dit laatste was niet helemaal belangeloos. Koos duwde zijn broer op zij en ging ook voor tante Clari staan: „Mag ik de spelle?”

Annemarie bedisselde: „Ja jongens, ga dan netjes op het gras zitten, mag dat, tante Clari?” Clari haalde een paar spelletjes, waar ze een kwartier lang zoet mee waren. Toen slingerden de kaarten van het kwartet over het gras en tussen de begoniatjes en er moest iets nieuws bedacht worden. Ze verkenden de buurt, kibbelden met jongetjes uit de straat, die hen als indringers beschouwden en voor „Gekkerd!” uitscholden en liepen wel tien maal een blokje rond.

„Vanmiddag komt Ome Kees ons met de auto halen dan gaan we lekker naar oma,” schepte Jim tegen zijn tante op. Johan trok het ventje op zijn knie en zei: „Maar jij blijft toch wel een paar dagen hier bij tante Clari?”

„Nee, nee, ik blijf niet hier, ik wil met mama mee!” Jim vond het veiliger nu maar dadelijk een beetje bij zijn moeder in de buurt te blijven en keek min of meer vijandig naar Johan. Maar Koos legde zijn jongensknuist op de arm van zijn oom en zei: „Ik wil wel!”

Hij keek Jim geringschattend aan om zijn verlegenheid en pochte:

„Hier heb je een tuin en bij oma niet! En hier hoef je niet zo stil te zijn. En in die auto ben ik dikkelts zat geweest!”

Clari streek lachend door zijn wilde kuif, vochtig van warmte, en keek vragend haar zuster aan.

„Goed hoor, als het niet te lastig is voor je! We wilden nog een poosje naar moeder, zie je en nu vader ziek is, wordt het misschien een beetje druk voor de oudjes.”

Zo werd dus besloten.

's Avonds stonden ze met z'n drieën in de deur, Johan, Clari en Koos, het vertrekkende troepje na te wuiven. Kees, Clari's jongste broer, zat achter het stuur met naast zich kleine Jim, die met z'n glunder-snuut om zich heen keek.

Koos moest even iets verduwen; zo naast oom Kees was toch reuze fijn! Maar hij liet niets merken, hij had immers gekozen! Hij zwaaide uit alle macht naar zijn broer, naar ome Kees en de anderen en toen de wagen uit het gezicht verdwenen was, keerde hij zich resoluut om en stapte achter tante het huis binnen.

In de komende dagen vermaakte hij zich best; na Jim er niet bij was hield hij zich veel rustiger. Oom Johan zorgde wel voor voldoende afleiding.

„Je treft het, kerel, dat ik nog juist vakantie heb vandaag! Morgen is het werken voor je oompje, dan is de pret voorbij. Misschien mag je wel met tante mee.”

„En dan nóg een dag, dan komt papa me weer halen!”, wist Koosje te vertellen. Voor geen geld van de wereld zou hij willen bekennen, dat hij eigenlijk erg naar huis terugverlangde. Verbeeld je, ze zouden je uittlachen!

Maar Clari gaf haar man een knipoogje, ze begrepen het toch wel.

„Morgen,” beloofde Clari, „gaan we samen naar de stad. Dan gaan we poffertjes eten of een ijsje, jij mag kiezen.”

In de blakerende zon slenterde Clari langs een modewinkel en bekeek de etalage. Koos had haar losgelaten en liep in zijn eentje verder. Ach, hij zou wel in de buurt blijven... Haar ogen dwaalden langs de etalagepoppen en gleden kritisch over de japonnen en mantels. Hè, dat blauwtje daar, net iets voor haar. Ze had de hele zomer met die paar half-sleetjes gedaan, dus kon ze zich wel een nieuwe veroorloven. Zou ze...? De prijs viel nogal mee.

Wacht, even de jongen halen, hij moest dan maar even met haar naar binnen. Ze keerde zich om en zocht tussen de mensen naar de kleine man met zijn witte bloesje.

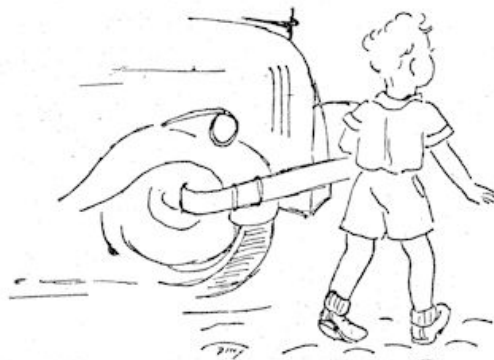
Koos! Koos!

Plotseling bleef ze als vastgenageld staan. Mid-den op de rijweg, argeloos, stapte het ventje een groot gevaar tegemoet. Want aan de ene kant stond enkele meters van hem af een auto geparkeerd en van de andere kant nadere met grote snelheid een blauwe wagen, die moest uitwijken voor een derde.

Ze schreeuwde: „Koos! Koosje!”, maar haar stem ging verloren in het rumoer van de straat. Ook andere mensen werden opmerkzaam, maar alles speelde zich in enkele seconden af. Het allerlaatste moment pas kreeg de bestuurder het kind in de gaten, dat tussen de twee wagens bekneld dreigde te raken. Hij remde uit alle macht, wilde zijn stuur nog omgooien... te laat.

„O God! O God! O God!”, Clari wrong haar handen in doodsangst. Mensen schreeuwden. Achter zich hoorde ze nog vaag een stem: „Verpletterd!” Toen werd alles grauw en onwezenlijk. Ze voelde, dat ze zo dadelijk het bewustzijn zou verliezen. Ja... nu niet meer denken... wegzinken in een niet-meer-beseffen... Maar iets in haar verzette zich met kracht tegen het toegeven aan elke zwakheid. Ze kneep haar vingers wit in de palmen van haar handen, groot en wezenloos stonden de ogen in het wit gezicht.

Ze baande zich met de ellebogen een weg tussen de omstanders; toen ze op de plaats van het ongeluk kwam had iemand een regenjas erover uitgespreid. Ze wilde hem wegtrekken, maar twee sterke handen vatten haar bij de polsen en dwongen haar achteruit te gaan.

„Koos...“ prevelde ze, „'t is Koos... ik wil...“ Ze moest zich tot het uiterste inspannen om niet te vallen, maar hield zich rechtop. Toen vroeg iemand haar naam en adres. Een geneesheer stond bij haar en de politie trachtte de mensen op een afstand te houden.

Clari antwoordde met een stem, die buiten haar om geluid gaf, op alle vragen, die haar gesteld werden. Ze hoorde zich zelfs vertellen hoe het zich had toegedragen en ze dacht: „Ben ik dat?“

De arts bracht haar met zijn wagen thuis en praatte met Johan. Samen regelden ze wat geregeld moest worden. Clari beet op haar tong om het niet uit te gillen, maar toen de vriendelijke man haar aanraaide wat te gaan rusten om tot kalmte te komen, schudde ze heftig het hoofd. Johan klopte haar wat onhandig op de rug en later hield hij haar ijskoude handen vast.

Ze wist: „Het is alles mijn schuld!“ Die gedachte vervolgde haar dag en nacht. Slapen kon ze niet, alleen verviel ze van de ene angstdroom in de andere. „De droom...“ dacht ze, „waarom ben ik toen die droom vergeten. Het moet wel een waarschuwing geweest zijn... ja, stellig was het een waarschuwing! en zij had die in de wind geslagen!“

Dit zei ze ook keer op keer tegen Johan, die soms ten einde raad, haar bestrafte om zulke inbeeldingen.

Toen kwam de dag, dat zij Annemarie onder de ogen moest komen. Ze zagen elkaar in de ouderlijke woning. Vader lag nog ziek op bed en moeder drentelde af en aan. In de vestibule stonden ze tegenover elkaar; Annemarie nog even opstandig als na de eerste mededeling van het ongeval, Clari met doffe ogen en een schuldbevuste houding. Zo zag de een de ander aan, zwijgend, zonder groet.

„Dit had ik verwacht, juist zo had ik het gedacht!“, schoot het door Clari heen.

„Je hebt mijn kind...“ begon Annemarie met een vreemde, koude stem, maar Clari liet haar niet uitspreken. „Ja... ja...“ zei ze snel, terwijl haar borst heftig op en neer ging, „ik weet het! Je hebt gelijk, ik heb...“

Annemarie deed een stap vooruit en siste:

„En daarom zal ik jou...“ ze klemde haar hand om Clari's hals, die benauwd hijgde en zich toch niet verzette. Ton, die juist uit de kamer kwam, trok Annemarie weg. „Een is al genoeg.“ zei hij verdrietig. „stel je niet aan, kind! Jullie zijn allebei overstuurd. En wat jou betreft, Clari, natuurlijk is hier geen sprake van schuld. Het is ellendig, dat dit juist zo moest gaan, maar al dat tobben helpt immers niet! Laten we leren het aan God over te geven...“ De laatste woorden gingen voor Clari verloren, zij opende de deur en vluchtte.

Met al de kracht die in hem was trachtte Ton zijn vrouw tot rede te brengen, maar steeds herhaalde ze: „Ik wil haar niet zien, nooit meer! Zorg, dat ik haar niet zie!“

„Maar vrouwke, luister toch! Ikzelf heb een even groot verdriet als jij? Moeten we 't niet samen dragen? Laten we God om kracht bidden en maak het niet zwaarder voor ons allebei... en voor haar.“

Een korte, droge lach was het antwoord.

Langzaam aan herstelde Annemarie zich enigszins, ze nam wat meer notitie van Jim en trachtte vrien-

delijk voor Ton te zijn. Ze vermeed echter ieder gesprek over Clari. Er was weinig over van de levensblijheid, stil en lusteloos deed ze haar werk.

Iedere week tooide ze het graf van haar kind met bloemen, dit was haar enige blijdschap. Meestal ging ze samen met Ton of Jim, ook wel alleen. Maar toen de eerste sneeuw kwam vallen op de kleine steen gooide ze de laatste bloemen weg.

Jim stond haar soms met zijn blauwe kijkers aan te zien, zo stilletjes met een verwonderd vragen in zijn ogen. Wat er precies aan de hand was wist hij niet, maar Koos was nou al een hele poos weg en waarom gingen ze telkens naar die steen staan kijken? Dat had toch zeker iets met Koos te maken!

Vader nam hem op de knie en vertelde, dat de hemel zo mooi was. „Zo mooi, Jimmy, dat je er nooit meer vandaan wil als je er eenmaal bent.“

„Is Koos daar papa?“

„Daar is Koos...“

„Wat doet ie daar dan papa?“

„Zingen met al de anderen, die daar zijn. Zingen, voor de Here.“

„Toe, nou is 't genoeg,“ zuchtte Annemarie. Ze kón haar kind niet afstaan, ze vond, dat ze er recht op had. Maandenlang bleef het donker in haar ziel.

Toch, ondanks zichzelf hoopte ze, dat onverwacht Clari zou komen, zoals vroeger. Ze schudde heftig het hoofd als ze er aan dacht en vermeed nog steeds zorgvuldig elk gesprek over haar met Ton. Maar de herinnering aan andere jaren, als Clari plotseling op het raam tikte en ze verrast van haar stoel opsprong, liet haar geen rust.

Ton zocht op een dag zijn zwager in zijn kantoor op. Bij het binnenkomen viel het Johan op hoe het verdriet hem verouderd had, hij zag er bezorgd uit.

Ze drukten elkaar hartelijk de hand, Johan bood zijn zwager een stoel aan en stak hem een pakje sigaretten toe. Zwijgend zaten ze een tijd lang tegenover elkaar, elk in eigen gedachten verdiept.

Het was Koos, het kind, dat hun denken in beslag nam. Johan zag hem zo duidelijk voor zich, de kleine rakker, 'n gezond vrolijk joch, die bij tijden zo aanhankelijk kon zijn... Hij schudde het hoofd en zuchtte: „Ja... ja,” zoals mensen doen, die een groot verdriet hebben.

Ton staarde op het brandend puntje sigaret en strekte zich enigszins om zijn zwager de reden van zijn komst te vertellen.

„We hadden het nooit kunnen denken,” begon hij, „het is zo moeilijk er aan te wennen, dat het kind er niet meer is. Vooral Annemarie, zie je... Ik maak me ongerust over haar. Lichamelijk is zij er niet slecht aan toe, maar ze is zo verbitterd! En de verhouding tussen Clari en haar... konden we daar maar iets aan doen, dat mag toch zo niet blijven!”

„Beste kerel, ik wilde wel, dat ik je hierin helpen kon. Het is met Clari ook een grote moeilijkheid. Zij wil Anne niet ontmoeten, of ze durft niet, ik weet het niet... Ze voelt zichzelf de schuldige en doet zich de dwaaste verwijten, ik kan het niet uit haar hoofd praten. Natuurlijk is het ellendig, dat het juist zo moest gebeuren, maar ze moet toch bedenken, dat er Eén is, Die alles bestuurt en meer vertrouwen op Hem hebben. Het lijkt of ze haar geloof kwijt is... vader heeft ook al eens met haar gesproken, hij kan dat altijd zo hartelijk... 't helpt niet.

Och Ton, we moesten dit maar verder aan God overlaten, je kunt het ook niet forceren. Allebei moeten we geduld hebben, jij veel meer dan ik, omdat het voor jou dubbel zo moeilijk is... En ik ben van harte blij, dat jijzelf er in kan berusten.”

Clari deed stil en verbeterde haar dagelijks werk; er was iets hard in haar hele optreden gekomen. In het najaar bezocht ze niet, zoals anders, van tijd tot tijd haar zuster, maar dagenlang zat ze lusteloos in haar huis en liet zich zelden door Johan tot een wandeling verleiden.

Toen, diep in haar, kwam een aarzelend verlangen naar haar zuster. Het werd sterker en sterker en liet zich niet verdringen. Het vervulde haar gehele denken. „Annemarie... als het weer goed kon worden tussen ons... ondanks alles!”

In de dagen van duisternis, die aan het Licht voorafgaan, maakten de mensen zich overal in de wereld gereed om het Kind te begroeten, ieder op zijn eigen manier.

Er waren er, die een kaarsje achter een mica ruitje van een papieren stalletje zetten en hun „wees gegroet” eindeloos herhaalden. Anderen plantten een kerstboom en maakten hem zo bont als een kermisproduct, met kaarselicht, dat hun armoede wat moest vergoeden. Sommigen dansten erbij...

Maar in de stilte van de Kerstnacht waren er velen, die de tocht naar de kribbe maakten. Ze tastten zich een weg in het donker, ze luisterden of ze ook de engelen hoorden zingen, maar vooreerst was daar het schreien van een Kind.

Clari en Annemarie kwamen ook onder hen, zij hadden de donkere kluis van hun eigen ziel verlaten en keken verlangend naar het Licht. Ze meenden ook, dat het Kind hen riep, elk van hen twee dacht

het. Aarzelend traden ze in het licht van de Ster om te vieren het feest van Maria's Blijde Gebeurtenis.

Ze knielden neer en aanbaden het Kind.

Clari bad: „O, Kind van Bethlehem, o God, mijn Verlosser, laat Uw licht stralen in mijn donker hart. Geef mij weer levensblijheid door U! Zo lang heb ik zonder U trachten te leven, vergeef het mij! Het kind, Here, de jongen... neem hem onder Uw bescherming.

Wil haar troosten, o Kind van Bethlehem, geef haar een nieuwe zoon. Leer haar berusten. Dit jaar durf ik U niet om een eigen kind te vragen... Wat Gij doet is goed.

Zegen Johan. Amen.”

Annemarie boog zich en bad: „Neem mijn kind! Gij Licht der wereld. Het behoort U toe, help mij! Dag en nacht verlang ik naar mijn zoon terug en het kan toch niet, Heer! Gij zelf draagt het misschien in Uw armen...”

Geef mij kracht om naar Clari te gaan. Ik deed haar onrecht.

„Gij, Die als een Kind ter wereld kwam, Gij God der mensen, zegen alle kinderen.

Amen.”

Zoals ieder jaar met Kerstmis was dit jaar het ouderlijk huis het middelpunt van de Kerstfeestviering. Alle kinderen waren gekomen. Op Kees na waren ze getrouwd. De kleinkinderen liepen het huis in en uit en de groten verzamelden zich in de gezellige huiskamer bij de vader en moeder, die zich door hun dochters lieten verwennen.

Clari en Johan waren juist gearriveerd, Annemarie hoorde hun stemmen in de gang en dacht: „Nu moet het gebeuren.” Ze trachtte het heftig kloppen van haar hart te onderdrukken en ging op haar zuster toe.

Ze liepen elkaar tegemoet, uit hun ogen straalde een nieuw licht.....

Toen kusten ze elkaar.

